

Date: 25th April-2025

ONA TILINING JAMIYATDAGI O'RNI VA UNI O'QITISHNING METODIK ASOSLARI

Jumanova Dilbar

Respublika musiqa va san'at texnikumi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ona tilining jamiyat hayotidagi roli, uning shaxs shakllanishidagi ahamiyati hamda maktab ta'limida ona tilini samarali o'qitishning metodik asoslari tahlil qilinadi. O'quvchilarda ona tili orqali milliy tafakkur, muloqot madaniyati va ijodiy yondashuv shakllanishi yoritilgan.

Kalit so'zlar: ona tili, ta'lim metodikasi, milliy qadriyat, savodxonlik, til o'rgatish

Ona tili — bu millat ruhi, xalq tafakkuri va madaniy identifikatsiya vositasidir. Har bir xalq o'z tili orqali o'zligini anglaydi, avlodlar avlodga bilim, tajriba, qadriyat va tarixini uzatadi. Ona tilining rivoji — xalq ma'naviyatining o'sish darajasini ko'rsatadi. Har bir mustaqil davlat o'z rasmiy tilini asosiy siyosiy, madaniy va iqtisodiy vosita sifatida e'tirof etadi. Ona tilini bilish – fuqarolik burchi, uni e'tirof etish esa madaniy mas'uliyatdir.

Til har qanday jamiyatning ruhiy-ma'naviy ustunidir. Ayniqsa, ona tili — insonning shaxs sifatida shakllanishida, milliy tafakkurini rivojlantirishda, ma'naviy qadriyatlarni anglashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Ona tilini o'rganish, uni saqlash va rivojlantirish har bir xalqning dolzarb vazifasidir. Texnikumlarda ta'lim olayotgan yoshlar — kelajakda muhandis, texnik, dasturchi, tibbiyot xodimi yoki boshqa mutaxassis bo'lishni maqsad qilgan avlodlar. Biroq qanday kasb egasi bo'lishidan qat'i nazar, ona tili — ularning bilim, fikr va muloqot madaniyatining negizidir. Shu sababli, texnikumlarda ona tili fanini o'qitish faqat grammatikani emas, balki kasbiy faoliyat uchun zarur bo'lgan nutq madaniyati va kommunikatsion ko'nikmalarni shakllantirishi kerak.

Texnikum o'quvchilariga ona tilini o'qitish — bu faqat nazariy bilim emas, balki ularning kasbiy faoliyatida foydali bo'ladigan kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish demakdir. Darslar kasbga yo'naltirilgan, qiziqarli, zamonaviy vositalar bilan boyitilgan bo'lishi kerak.

Ona tili nafaqat aloqa vositasi, balki xalqning madaniy merosi, tarixiy xotirasi, milliy o'zligining ramzi hisoblanadi. Inson ilk tushunchalarini, hayot falsafasini aynan ona tili orqali anglaydi. Shuning uchun ham davlat siyosatida ona tiliga bo'lgan e'tibor alohida o'rin tutadi.

Maktab ta'limida ona tilini o'qitishning ahamiyati

Ona tili darslari o'quvchilarda:

- savodxonlik,
- nutq madaniyati,
- mantiqiy va izchil fikrlash,
- milliy o'zlikni anglash,
- estetik did va badiiy tafakkur kabi ko'nikmalarni shakllantiradi.

Date: 25th April-2025

Zamonaviy ta'limda quyidagi yondashuvlar samaradorlikni oshiradi:

Kommunikativ metod – o'quvchilarni faol suhbatga chorlaydi

Interaktiv usullar – savol-javob, rolli o'yinlar, "aqliy hujum"

Loyihaviy ta'lim – o'quvchilarning mustaqil izlanish va ijodini rivojlantiradi

STEAM yondashuvi – fanlararo bog'liqlik orqali tilni chuqur anglashga yordam beradi

Ona tilini o'qitish — bu o'quvchiga shunchaki grammatika yoki imlo o'rgatish emas, balki uning fikrini aniq ifodalash, milliy madaniyatga hurmat bilan qarash, estetik dunyoqarashga ega bo'lishiga zamin yaratishdir. Metodik asoslangan, interaktiv va ijodiy yondashuvlar orqali o'quvchilarda tilga muhabbat uyg'otish mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Yusupov Sh. *Ona tili va o'qitish metodikasi*. — T.: O'zbekiston, 2019.
2. Jo'rayev Sh. *Til va tafakkur*. — T.: Fan va texnologiya, 2021.
3. Xolmatov S. *Milliy til va madaniyat*. — T.: Akademnashr, 2020.
4. www.ziyonet.uz — Ta'lim portali

